

Працюємо для людей
Працюємо для України

Засновано в 1991 році

№19 (1543) 7 травня 2021 р.

• Тижнева газета •

ДОРОГІ ВЕТЕРАНИ, ШАНОВНІ НЕТИШИНЦІ!

Ветеранів тієї вселенської війни залишилися одиниці. Вони символи боротьби із ворогом, цитаделі пам'яті про героїчне минуле нашого народу. Незламність і зразки високої мужності характерні для цих людей, що стали епохою, нашою совістю. Великої поваги заслуговують їх діяння. І ми докладемо всіх зусиль, аби пам'ять про героїчний подвиг батьків і дідів залишилась у нащадках.

На жаль, для українців війна обертається новими гранями: на сході не вмовкають автоматні черги, існує постійна загроза бойових дій. Наш народ спроможний дати відсіч будь-якому ворогу. Та ми пам'ятаємо ціну перемог.

Хочеться, аби відійшли у вічність атаки і вибухи гармат, а глобальна тиша запанувала над світом любові та дружби.

Нехай високе небо завжди буде чистим і сонячним, добро безмежним, радість нестримною!

Бажаємо усім миру і достатку!

Андрій Козюра, генеральний директор Хмельницької АЕС
Михайло Гук, голова ППО ХАЕС

ТАК СВЯТКУВАТИМЕМО

Цьогоріч пандемія внесла корективи у традиційне святкування Дня Перемоги. Замість урочистої ходи до пам'ятника полеглим односельцям, керівники об'єднаної громади та Хмельницької АЕС о 10.00 здійснять покладання квітів на цьому священному місці, а також біля пам'ятного знака Герою Радянського Союзу І. Дикалову та у селі Солов'є біля братської могили військових і селян, що загинули у перші дні війни, у Кривині біля пам'ятника Невідомому солдату.

О 15.00 у парковій зоні міста гратиме муніципальний оркестр.

Бажаємо усім здоров'я і миру!

КРОКИ «СИСТЕМНОЇ» ЛЮДИНИ

В силу обставин познайомився із Денисом Ключніковим трохи більше як чверть століття тому: молодий спеціаліст після закінчення Обнінського інституту атомної енергетики за спеціальністю «Обчислювальні машини, комплекси, системи і мережі», здобувши кваліфікацію інженера-системотехніка, на Хмельницькій АЕС обійняв посаду інженера-електроніка відділу автоматизованих систем управління СІТ. В колективі відразу засвідчили: фахівець високої кваліфікації, спроможний вирішувати завдання надзвичайної складності. При цьому без зіркової хвороби, спокійний, врівноважений, послідовний, поміркований – «системний».

Колеги завжди відзначали надійність його як людини, непоказну вдачу, ділову хватку. Навіть рукостискання при привітанні у нього м'яке, можна сказати з довірою, але із справжньою чоловічою силою.

З 2001 року він на посаді начальника відділу технічного обслуговування і ремонту технічних засобів навчання навчально-тренувального центру. Підпорядковані йому фахівці багато зробили у напрямку розробки комплексної комп'ютеризованої системи управління навчанням. Вона охоплює всі процеси підготовки персоналу, починаючи з планування та організації і закінчуючи обліком та звітністю. Програмне забезпечення використовується для складання річних та місячних навчальних планів і звітів, розкладів, програм підготовки, графіків розробки та перегляду навчальної документації та програм підготовки, ведення обліку навчання. Воно забезпечує легкий доступ до навчальних та нормативних документів, та до індивідуальної історії навчання кожного працівника. Значною її перевагою є можливість спростити планування, звітність і здійснення контролю

за процесом навчання, а також можливість автоматизованого обміну навчальними матеріалами. Напрацювання нетишинців успішно апробовані і впроваджені в інших навчальних центрах ДП «ХАЕС «Енергоатом».

Неодноразово комп'ютеризована система управління навчанням на Хмельницькій АЕС відзначалась як позитивна практика під час роботи міжнародних місій OSART та BAO АЕС. На VI міжнародній конференції з культури безпеки ДП «ХАЕС «Енергоатом» даний комплекс програм було відзначено медаллю за вклад у розвиток культури безпеки в галузі.

Відтак Денис Ігорович був зарахований до кадрового резерву на посаду заступника начальника навчально-тренувального центру з технічного забезпечення навчального процесу.

Рік тому Денис Ігорович Ключніков очолив службу інформаційних техноло-

гій. Один із тамтешніх старожилів служби у приватній бесіді із піднесенням сказав: тепер на роботу хочеться йти. І за цей час СІТовці встигли відлагодити багато проблемних процесів, вирішити завдання, що не піддавались роками. Перелік займе немало площу. Запорукою гарної роботи підрозділу є компетентність керівника, який проявляє наполегливість, оперативність і самостійність у прийнятті рішень, уміння акумулювати необхідну інформацію та визначати найголовніше. Йому довіряють.

Днями генеральний директор ХАЕС Андрій Козюра вручив ювіляру (півстоліття!) нагрудний знак «Відмінник атомної енергетики» ДП «ХАЕС «Енергоатом». Це чергове доповнення до Подяк і Почесних грамот ВП ХАЕС та ДП «ХАЕС «Енергоатом», Грамоти Хмельницької обласної ради і Грамоти Міністерства енергетики України, занесення у 2008 році портрета на Дошку Пошани «Вони – твоя гордість ХАЕС».

Віктор Гусаров

НОВІ ПРИЗНАЧЕННЯ

Заступником головного інженера з ремонту тепломеханічного устаткування енергоремонтного підрозділу ВП «Хмельницька АЕС» призначено Ігора Борисовича Причту.

Народився 29 вересня 1970 року у місті Ладимир Тростянецького району Вінницької області.

Закінчив Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» за спеціальністю «Атомна енергетика», інженер-енергетик.

До служби у армії навчався у Придніпровському енергобудівельному технікумі, працював монтажником сталевих та залізобетонних конструкцій 4-го розряду Чигиринського БМУ «Південь-енергомонтаж».

З 1992 року на ХАЕС. Слюсар з ремонту реакторно-турбінного устаткування 4 розряду цеху централізованого ремонту, майстер з ремонту 1 групи енергоремонтного підрозділу, начальник дільниці з ремонту і технічного обслуговування насосів реакторного відділення 1 групи енергоремонтного підрозділу, начальник цеху з ремонту тепломеханічного устаткування реакторного відділення енергоремонтного підрозділу.

Відзначений нагрудними знаками: «За вагомий внесок у розвиток атомної енергетики України» ДП «ХАЕС «Енергоатом» та «Відмінник атомної енергетики» ДП «ХАЕС «Енергоатом».

НА ОСНОВІ СВІДЧЕНЬ, ЕКСПОНАТІВ...

У історії існування людства відбулось багато подій, що наклали відбиток на майбутнє існування нащадків. Найбільш трагічними є війни. Одна з них – Друга світова – стала наймасовішою за кількістю жертв. Навіть на сьогодні ніхто достеменно не може оприлюднити точну кількість загиблих військових та мирного населення. Це десятки мільйонів. Точнішу статистику дають дослідження істориків та науковців, як мовиться, на місцевому ґрунті – у межах конкретного населеного пункту, району, регіону. Як відомо, триста двадцять п'ять нетишинців не вернулись з фронту до рідної домівки.

Багато фактів про події воєнної доби у нашому краї відомо досліднику, краєзнавцю, заступнику директора Нетішинського міського краєзнавчого музею з наукової роботи Тарасу Вихованцю. Напередодні Дня Перемоги він погодився розповісти про результати його особистих пошуків, а також здобутків колективу, у якому працює.

- Тарасе Васильовичу, Нетішинський міський краєзнавчий музей є унікальним за-

кладом. Тут представлені речі з життя та побуту далеких пращурів, матеріали, предмети повсякдення, відомості про минуле наших земляків за останню сотню років тощо. В музеї не оминули й такого трагічного періоду, як Друга світова війна.

- Збором спогадів, документальних свідчень, дослідженням подій Другої світової війни на теренах краю і водночас популяризацією знань про цю буремну добу музей займається вже кілька десятиліть. У фондах закладу і його експозиціях є чимало відомостей, світлин, нагород, інших матеріалів, пов'язаних із життям та участю наших земляків у боротьбі з нацистськими поневолювачами. Частина студій у цій царині ми оприлюднили в брошурі «Наш край в роки Другої світової війни» (2010). Крім того, співробітники музею зібрили чимало спогадів, серед яких і розповіді остарбайтерів. У музеї зберігаються біографії, автографи, документи, фотографії нетішинських ветеранів.

Продовження на стор. 4

• ЮВІЛЕЇ •

ЮРИДИЧНОМУ ВІДДІЛУ – 30!

Наказ за №252к був виданий на ХАЕС 22 квітня 1991 року, а вже 1 травня відділ почав повноцінно працювати у складі 4 чоловік. Ініціатором та своєрідним ідеологом створення на підприємстві саме цього структурного підрозділу була його перший керівник Валентина Гузева. До того правовими питаннями розрізняло займалися по одному юристу безпосередньо на ХАЕС, в управлінні капітального будівництва та ЖКО. З УКБ на станцію перейшла і нинішній очільник відділу Оксана Карташева, котра на цій посаді з 2007 року.

За словами Оксани Вячеславівни, за весь час діяльності ЮВ пройшли через нього 30 кваліфікованих юристів, кожен з яких залишив по собі добрий слід. І незалежно від того, як склалася подальша професійна доля колег, у якому б місті вони не працювали, з усіма в колективі зберегли товариські стосунки, залюбки комунікують.

Діяльність юридичної служби державного підприємства регламентується відповідною Постановою Кабінету Міністрів, де чітко визначено її функції і завдання. Основним залишається забезпечення правильного застосування на підприємстві нормативно-правових актів та інших документів, проведення юридичної експертизи документів, підготовки структурними підрозділами, надання правової допомоги працівникам, які потребують соціального захисту, контроль за дотриманням норм трудового, житлового, пенсійного та іншого законодавства. У великому переліку завдань на чільному місці залишаються договірна робота (юридичні аспекти) із забезпечення господарської діяльності підприємства, захист його інтересів у судах тощо. Усім цим сьогодні опікується 7 працівників відділу, котрі мають відповідну освіту, досвід, добре знаються на юридичних тонкощах. Добре себе проявили молоді колеги, які прийшли у ЮВ минулого року. «Їх роботою задоволена, – каже О.В. Карташева. – Толкові, грамотні, енергійні, беручки до роботи, з сучасними підходами – саме

те, що потрібно, зважаючи на обсяги і темп, який маємо витримувати кожного дня».

З нагоди 30-річчя відділу його роботу відзначено Почесною грамотою Енергоатома, нагороду моя співрозмовниця називає цілком заслуженою. Адже впро-

щення заборгованості за відпущену електроенергію, що дозволить вибудувати нормальні довірливі стосунки зі своїми партнерами без будь-яких претензій один до одного.

Знаковим у роботі юридичного відділу є й інший показник – дуже мала кіль-

кість трудових спорів, які мають місце, але вирішуються максимум на рівні місцевого суду.

Зміни в чинному законодавстві України відбуваються постійно, отож постійно потрібно тримати руку на пульсі. Відслідковувати їх непросто, тут хорошою підмогою виступає інформаційно-правова система Ліга з повним обсягом головних нормативних документів України та законодавчими новаціями. До послуг інтернет-ресурсів, благо що є така можливість, вдаються керівники й пересічні

Оксана Вячеславівна любить ділитися спогадами на тему договірної діяльності у перші роки тоді ще споруджуваної ХАЕС. З подивом розповідає, що договір з Управлінням будівництва, за яким воно збудувало потужний ядерний об'єкт, вміщався на двох сторінках машинописного тексту! Та ще додаток особливих умов на 10 сторінках. Ото й усе, і який гігант маємо. До слова, тепер щорічно доводиться розглядати до 1.5 тисячі договорів різного спрямування.

Оксана Вячеславівна любить ділитися спогадами на тему договірної діяльності у перші роки тоді ще споруджуваної ХАЕС. З подивом розповідає, що договір з Управлінням будівництва, за яким воно збудувало потужний ядерний об'єкт, вміщався на двох сторінках машинописного тексту! Та ще додаток особливих умов на 10 сторінках. Ото й усе, і який гігант маємо. До слова, тепер щорічно доводиться розглядати до 1.5 тисячі договорів різного спрямування.

«Ми гордимось, що працюємо на такому потужному об'єкті, без сумніву одному з провідних підприємств України, – каже Оксана Карташева. – І докладаємо всіх зусиль, аби на ньому не порушувався закон, підготовлені нами документи були бездоганні, бо це обличчя ХАЕС. Завжди вимагаю у підлеглих працювати саме так, вдячна колективу за розуміння і щиро зичу всім здоров'я, сил і оптимізму. Дуже хочеться, щоб якомога швидше стало реальністю будівництво 3 і 4 енергоблоків, і ми змогли внести свою частку у їх ефективну роботу на благо України».

Ольга Сокол

Фото Євгена Цибульського

довж усього періоду діяльності станційні юристи докладали багато зусиль, аби робота підприємства велася в рамках чинного законодавства. Критерієм ефективності цих зусиль є суттєве зменшення кількості звернень до суду для обстоювання своїх позицій, зараз набагато більше позиваються до нас. Причина – погіршення фінансового стану компанії, через що не можемо вчасно розрахуватися за виконані роботи і надані послуги. Вирішення проблеми – фінансова стабільність Енергоатома, недопу-

кіль трудових спорів, які мають місце, але вирішуються максимум на рівні місцевого суду.

Зміни в чинному законодавстві України відбуваються постійно, отож постійно потрібно тримати руку на пульсі. Відслідковувати їх непросто, тут хорошою підмогою виступає інформаційно-правова система Ліга з повним обсягом головних нормативних документів України та законодавчими новаціями. До послуг інтернет-ресурсів, благо що є така можливість, вдаються керівники й пересічні

Оксана Вячеславівна любить ділитися спогадами на тему договірної діяльності у перші роки тоді ще споруджуваної ХАЕС. З подивом розповідає, що договір з Управлінням будівництва, за яким воно збудувало потужний ядерний об'єкт, вміщався на двох сторінках машинописного тексту! Та ще додаток особливих умов на 10 сторінках. Ото й усе, і який гігант маємо. До слова, тепер щорічно доводиться розглядати до 1.5 тисячі договорів різного спрямування.

Ольга Сокол

Фото Євгена Цибульського

ПІДБИЛИ ПІДСУМКИ ДНЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ

В кінці квітня у світі відзначається День охорони праці. Зазвичай, багато підприємств та установ організують та проводять заходи, що покликані проаналізувати та зробити висновки щодо умов, у яких працює персонал. На Хмельницькій АЕС крім цього, щомісяця організують подібні акції, спрямовані на попередження виробничого травматизму, поліпшення стану охорони праці, підвищення культури виробництва.

У рамках Всесвітнього дня охорони праці наприкінці квітня на Хмельницькій АЕС проведено тиждень охорони праці під назвою «Передбачати, готуватися та реагувати на кризи. Інвестуємо зараз у стійкі системи безпеки праці».

Протягом семи днів представники відповідних служб на ХАЕС оцінювали діяльність структурних підрозділів щодо виконання заходів з техніки безпеки, правил і норм з охорони праці. У всіх підрозділах атомної станції відбувалися перехресні огляди-перевірки за участі вищої ланки управління. Увага приділялась створенням умов праці для персоналу, забезпеченості спецодегдою, взуттям, засобами індивідуального захисту, проведенням ремонту в робочих приміщеннях, заміною меблів тощо. Оглядалися і технологічні приміщення, в яких увага акцентувалася на стан обладнання. На підсумковій нараді під головуванням генерального директора ХАЕС Андрія Козюра комісія розглянула та обговорила низку зауважень, які були виявлені під час обходів, окреслила шляхи їх усунення.

Під час тижня охорони праці був проведений і конкурс на кращий підрозділ, де цехи та відділи були поділені на чотири групи відповідно до функцій та завдань, які вони виконують, аби ретельніше проаналізувати та оцінити роботу кожного. До лідерів енергопідприємства, в яких стан охорони праці відповідає вимогам та існуючим стандартам з охорони й безпеки праці, увійшли електротех, цех господарського забезпечення, відділ охорони навколишнього середовища та відділ технічного контролю, кожен з яких посів перше місце у своїй групі. Загалом за так зване «золото», «срібло» та «бронзу» були нагороджені керівники дванадцяти підрозділів атомної станції (із 28 заявлених у конкурс), у яких рівень охорони праці, санітарно-гігієнічні умови роботи персоналу, забезпеченість підрозділів спецодегдою, спецвзуттям, ЗІЗ виявились одними з кращих на Хмельницькій АЕС.

Цікавим заходом, проведеним під час тижня охорони праці, став тематичний конкурс рефератів, на який учасники презентували 25 робіт. За основні критерії оцінювання робіт журі взяло актуальність і важливість теми, практичну цінність, оригінальність пропозицій та підходів щодо покращення стану справ з охорони праці на підприємстві.

Перше місце в конкурсі з актуальними роботами «Пандемія коронавірусу: значення психогігієни для підтримання продуктивності праці в умовах дистанційної

хімцеку Ольги Хлонь «Передбачати, готуватися та реагувати на кризи – інвестуємо зараз у стійкі системи безпеки та здоров'я на роботі».

Переможці отримали заохочення відповідно у 500, 400 та 300 гривень. Визначені і кращі виробничі практики, лайфхаки низки цехів станції, які будуть втілені в інших структурних одиницях енергопідприємства.

Підсумовуючи результати Тижня охорони праці, генеральний директор Хмельницької АЕС Андрій Козюра зауважив, що на підприємстві змінюються підходи,

роботи» і «Управління ризиками» поділили інженер-контролер відділу технічного контролю Олексій Шатохін та інженер-радіофізик відділу ядерної безпеки Віктор Гераскевич.

Друге місце посіли провідний інженер цеху налагодження і випробування устаткування Андрій Якимів з рефератом «Психологічні показники працівників у безпечній праці» та інженер гідротехнічного цеху Наталія Лосінець з роботою «Передбачення, підготовка та реагування на кризи – запорука стійкої системи безпеки та здоров'я».

Достойними третього місця визнано роботу щодо атестації робочих місць за умовами праці у законодавстві України та у ВП ХАЕС інженера з організації та нормування праці Інни Поліщук та реферат апаратника

покращується забезпечення працівників засобами індивідуального захисту та спецодегдою, впроваджуються цифрові технології для організації безпечного виконання робіт. Запроваджено систему фіксації і контролю усунення зауважень під час обходів з метою огляду приміщень, технологічного обладнання. Також до цього повинні підключатися і свідомість кожного працівника при виконанні своїх обов'язків.

«Дотримання високих вітчизняних та світових стандартів з охорони праці та техніки безпеки – процес безперервний. У нас попереду ще багато копійки роботи, аби стан охорони праці на Хмельницькій АЕС покращувати з дня у день, – наголосив Андрій Козюра».

Тетяна Степанюк
Фото Олени Веселової

«ЗА СВИТОГЛЯДОМ Я БІЛЬШЕ ФІЛОСОФ, НІЖ ПСИХОЛОГ...»

Валентина Спаська ще будучи школяркою підсвідомо тягнулася до читання книг філософського спрямування, хоча пріоритетними у навчанні вважала математику і фізику. Складні твори авторства на кшталт Достоєвського, Толстого були необхідні, бо давали відповідь на її роздуми про світобачення. Вона підмічала, як влучно висловлювалися майстри пера – ніби читали її думки. Так підсвідомо зароджувався майбутній професійний вибір Валентини, хоча вона сама цього ще не усвідомлювала. По закінченні школи дівчина вступила до Одеського політехнічного інституту та здобула суто технічну спеціальність: «Експлуатація, монтаж, наладка на атомних електростанціях». Отримавши диплом спеціаліста, уродженка Одещини за тогочасним розподілом кадрових ресурсів 1983 року була направлена на Рівненську АЕС, де й розпочала трудову біографію.

«Моїм першим місцем роботи став електроцех: на центральному щиті управління я працювала черговим електромонтером. Здобуті технічні знання у вузі стали тією базою, яка допомагала мені вдосконалюватися, однак через кілька років зрозуміла, що ніколи не стану кращою в цій сфері за чоловіків-колег, які були на «ти» з усім електрообладнанням. Та й оперативна робота по змінах для молодої мами – не найкращий варіант», – розповіла Валентина Євгенівна.

До крутого повороту долі у професійному плані вона встигла ще попрацювати на релейному щиті відкритого розподільчого пристрою і, власне, тоді, зробила для себе безапеляційний вирок: вона, дівчина-відмінниця, не зможе бути перфекціоністкою у цій технічній сфері. За приклад їй були колеги-чоловіки, які органічно зливалися з цією роботою. Вона ж хотіла розвиватися і прагнути до вдосконалення в іншому напрямку. Така нагода випала, коли після техногенної катастрофи на Чорнобильській АЕС було прийнято рішення створити на атомних підприємствах так звані психологічні лабораторії для тестування оперативного персоналу. Вводилися посади соціологів та психологів, аби унеможливити критичні помилки у роботі АЕС через людський фактор.

«Я була на зміні, коли сталася аварія у Прип'яті. Пам'ятаю, як у нас «просіла» напруга, потьмяніло освітлення, знизилась частота струму. Кілька секунд ми фіксували дуже низьку напругу. Невдовзі черговий диспетчер сказав, що відключилася від об'єднаної мережі Чорнобильська АЕС. В той момент усі зрозуміли, що сталося щось надзвичайно серйозне. Масштаби аварії уявили, лише коли почали привозити людей до нас, на Рівненську АЕС, старанно змиваючи з них радіоактивний бруд. І навіть за таких обставин ніхто не міг оцінити трагічні наслідки того, що сталось», – згадує пані Валентина.

Ось так, за покликом серця та прагненням реалізувати себе в новій, цікавій сфері в числі трьох працівниць РАЕС Валентина Спаська поїхала 1987 року у Ленінград опанувати нову спеціальність. Вона всотувала багатогранну інформацію, яку доносили до студентів викладачі факультету інженерної психології Ленінградського державного університету. В кінці 80-х минулого століття вітчизняна психологія отримала новий виток розвитку.

«Будь-який підручник чи професійне видання були на вагу золота, я дорожила кожною брошурою, посібником, – пригадує співрозмовниця. І стелажі у її кабінеті красномовно свідчать про це, адже зберігають на полицях, за нинішніми мірками, уже раритетні видання із психологічних наук.

Валентина Спаська в числі старожилів навчально-тренувального центру ХАЕС: у 1990 році вона приїхала працювати психологом у Нетішин у тодішній навчально-тренувальний пункт. Ставка робилася на психологічне і фізичне здоров'я працівників ХАЕС. Особливим об'єктом уваги був персонал блочного щита управління.

Кожна атомна станція має власну історію розвитку лабораторій з психології, на Хмельницькій АЕС вона була насиченою. Головна лабораторія при Союзі знаходилася в Обнінську (Росія), саме там розроблялися тести як інструмент для психологічної діагностики персоналу: для оцінки рис характеру і властивостей (спеціальних здібностей), які сприяють безпечному та ефективному виконанню робіт.

«У нас все було вперше: перший раз – розслідування нештатних ситуацій, перший раз – спостереження на повномасштабному тренажері. Особливо цікаво було займатися обробкою даних, залучаючи статистику. Це стало хорошою базою для аналізу і розслідування помилок з вини персоналу», – пригадує період становлення Валентина Євгенівна.

- Ви інженерну психологію спостерігаєте з так званого періоду немовляти. Як вона розвивалася?

- Досить стрімко, адже за ці кілька десятирічків вітчизняна психологія вийшла на європейський рівень: багато наших талановитих вчених здобули визнання у фахівців. Розвинулися спеціалізовані напрямки цієї науки: сьогодні психологи працюють з дітьми, військовими, майбутніми батьками, хворими людьми, топ-менеджерами. Потреба у таких спеціалістах є і постійно зростає, зокрема і на підприємствах. А от інструменти, за допомогою яких проводиться психодіагностика людини, лишаться класичними: тести кольорів, портретів, ... бо споконвіку люди лишаться людьми: з їх емоціями, почуттями тривоги чи страху, радості чи смутку. Так, світ нині стрімко змінюється, ми виходимо на інше сприйняття інформації, проте мотиви поведінки криються саме в емоціях. Класичний збірник тестів із психодіагностики ґрунтується на опитуванні, спостереженні та простих тестах на пам'ять. Нові методи тестування більше пов'язані із нейрофізіологічними реакціями організму. Інженерна психологія використовує тести із задачами на логіку, пам'ять, образну та абстрактну орієнтацію в певному просторі чи середовищі. Все це визначає стан працездатності та емоційної стабільності персоналу. Тестування в роботі з персоналом використовується і як один із методів відбору і розвитку співробітників.

- Чи можете стверджувати, що психолог, зокрема на режимному підприємстві, є одним із вартових безпеки?

- Звичайно, адже усе складне технологічне обладнання створене людським розумом та руками, його роботу можна вивчити та опанувати за допомогою певних інструкцій та настанов. Набагато складніше із людиною: у психологічному плані її не можна поділити на системи і навчитися управляти ними, особистість – це цілісний інструмент. Наше завдання як фахівців – спостерігати за цим інструментом і виявляти збої та пошкодження (назвемо це так) на рівні сприйняття елементарних речей, світу і подій у ньому.

У розмові Валентина Спаська наголошує, що діагностика через спостереження – це дуже добре, але ще краще, коли можеш допомогти людині, в якій ті чи інші проблеми. Наступною сходинкою, яку вона прагне підкорити, є психотерапія. Для цього шляху має власний досвід, свої переконання та систему цінностей. Хоча твердо переконана: психолог допомагає не правилами та стандартами, а індивідуальним відчуттям душі іншої людини.

«Я давно зрозуміла, що я – офіційний психолог – працюю в оточенні неофіційних психологів. Це професія, якій усе життя вчилося, у мене вона зрослася із хобі, тому постійно занурена у царину психології і залюбки вдосконалююся», – каже співрозмовниця.

Крізь призму років вона досі вдячна долі за можливість колись змінити професію і реалізувати вибір стати кращою в іншій діяльності. А собі – за те, що не втратила той шанс.

Тетяна Степанюк
Фото автора

ВИЗНАЧИЛИ ПРИЗЕРІВ ДИТЯЧОГО КОНКУРСУ «АТОМНА ЕНЕРГЕТИКА І МИ»

На Хмельницькій АЕС підбито підсумки XXVII регіонального конкурсу дитячої творчості «ХАЕС. Розвиток заради майбутнього». На конкурс були представлені 123 роботи. Творчі доробки надали школярі Нетішина, Славути, Острога та сіл територіальних громад Хмельницької і Рівненської областей зони спостереження ХАЕС у жанрах графіки, живопису, декоративно-ужиткового мистецтва та анімації.

Гран-прі удостоєна робота учениці дитячої художньої школи міста атомників, неодноразової призерки конкурсу «Атомна енергетика і ми» Мар'яни Вихованець.

Перше місце розділили одразу три нетішинки – Аріанна Гуменюк, Кіра Колокольчева та Євгенія Мукосій.

Друге місце поділили між собою Назар Кравчук із села Клепачі Ганнопільської СТГ та нетішинки Марія Осадча і Юлія Войтюк.

В числі призерів Поліна Гуменюк із Оженинського ліцею, Поліна Погуральська і Вікторія Мацун з міста атомників.

Крім професійного журі, до складу якого увійшли експерти образотворчого мистецтва, оцінювання робіт здійснювалося і шляхом інтернет-голосування на сторінці Facebook Хмельницької АЕС.

Серед призерів, чії роботи отримали «Приз глядацьких симпатій», Яна Ровінська із Оженинського ліцею, вихованка Нетішинського Центру туризму і краєзнавства учнівської молоді Софія Куракова та учениця ЗОШ №1 міста атомників Ніна Личик.

Відзначено також роботи учасників конкурсу у номінаціях: «За краще графічне рішення», «За оригінальність», «За краще декоративне рішення».

Також відбувся захист рефератів. Найкраще презентував свою наукову роботу «Використання теплової енергії, що виробляється Хмельницькою атомною електростанцією, для теплостачання населених пунктів» учень Славуцької ЗОШ №1 Андрій Хамрик. Дев'ятикласник не лише продемонстрував свої знання, а і непересічне бачення перспектив та розвитку атомної енергетики для жителів регіону розташування ХАЕС. Роботу Андрія відзначено гран-прі XXVII конкурсу рефератів.

Перше місце розділили між собою Ілля Кондратчук із Судилківського ліцею, який представив на конкурс роботу «Трансформація та передавання електроенергії від ХАЕС до споживача. Трансформаторна підстанція та її значення» та учениця Славуцької гімназії №4 Ольга Геворкян, яка досліджувала вплив радіоактивних елементів на організм людини.

Дослідження щодо впливу електромагнітного випромінювання на людину провела також Анастасія Девель, учениця Судилківського ліцею, яка посіла друге місце.

До трійки призерів також увійшли роботи Олександра Опанасюка з Берездівського ліцею, який розповів про переваги та недоліки зберігання відпрацьованого ядерного палива в Україні і Олега Сокальського із Оженинського НВК щодо перспектив атомної енергетики в державі.

НА ОСНОВІ СВІДЧЕНЬ, ЕКСПОНАТІВ...

Початок на стор. 1

Свого часу заклад долучився до створення меморіального видання «Книга пам'яті та поваги. Нетішин. Солов'є. 1939–1945 рр.» (2007). Ми провели широкосмащтабну евристику в Державному архіві Хмельницької області. Вивчали документи воєнної доби, перших післявоєнних років. Зібрані відомості увійшли до музейної експозиції, використані у спеціальних дослідженнях.

З нагоди Дня Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні у Нетішинському музеї готується тематична виставка. До неї залучаються військові документи, медалі, знімки, гільзи, осколки мін... Поряд експонуватимуться філателістичні, нумізматичні, філокартичні матеріали воєнної тематики і, звісно, книги. Серед них буде і праця нетішинця, письменника Миколи Руцького «Вони виборювали волю України» (2009), присвячена українському націоналістичному рухові на Волині.

- Крім експонатів, напевно, велику цінність мають свідчення очевидців подій воєнного періоду.

- Саме так. Чимало з того, що ми на сьогодні знаємо про Другу світову на півночі Хмельниччини, походить із розповідей. Доповнені відомостями з документальних та історіографічних джерел, вони дозволяють побачити, зрозуміти той непростий час більш повно й об'ємно.

...Увечері, напередодні початку війни сільська молодь зійшлася до нетішинського клубу. В ньому у 1930-х згуртувався струнний ансамбль під орудою П. Михальченка. Тут часто відбувалися танці в музичному супроводі баяніста П. Малюка. Того вечора до клубу із сусідньої прикордонної застави прибув політрук Шерекін. Він розповів присутнім про міжнародне становище. Потім були танці. Біди наче ніщо й не відбувалося... За якийсь час політрука покликали на за-

ставу, невдовзі відбула й решта прикордонників.

Про те, що розпочалася війна, нетішинці дізналися із сільського радіоурюпора. Невдовзі приїхали офіцери з військкомату, розпочалась мобілізація. Во-

на проходила швидко. Призивали чоловіків 1905–1918 рр. народження. На той час 83 селян проходили строкову службу, 5 з них навчалися у військових училищах. Після війни живими з них залишилися тільки дев'ятеро.

Волинці, подоляни воювали у партизанських загонах, входили до складу підпільних антинацистських організацій. В нашому краї пам'ятають про діяльність Славутської підпільної організації лікарні на чолі з Федором Михайловичем. До речі, його ім'я носить одна із нетішинських вулиць.

29 червня 1941 р. нацисти окупували перший населений пункт нинішньої Хмельницької (тоді – Кам'янець-Подільської) області – село Білотин. Згодом були Старий Кривин, Великий Скнит, Крупець,

Миньківці... Нетішин ворожі війська зайняли 4 липня. Відтоді й аж до 18 січня 1944 р. для тутешнього люду тривав довгий і моторошний період окупації.

Одним із аспектів жахливої реальності від нової влади стало примусове вивезення населення, переважно молоді, на роботу до Німеччини. За проведеними офіційними підрахунками, з сіл тогочасного Славутського району оstarбайтерами стали майже три тисячі осіб.

До всього додавалися табори та гетто, у яких десятками тисяч гинуло мирне населення та військовополонені. В роки війни у сусідній Славуті, за дослідженням Владислава Берковського, функціонували два нацистські табори для радянських військовополонених – «Шталаг 301» і «Шталаг 357». Донедавна через недостатню розробку тематики ми знали, що в цьому місті був тільки один табір – «Гросс-лазарет». У ньому, за офіційною статистикою, загинуло близько 150 тисяч військовополонених. Такий табір на початку війни справді діяв, але дуже недовго. На його основі потім функціонували лазаретні частини шталагів.

До численних утрат на фронтах, у таборах додавалась і загибель цивільного населення, господарські руйнації. Так, на Славутчині, за архівною довідкою, було повністю спалене село Сільце, почасти постраждали Вулька-Губельці (Волиця), Миньківці, Соснівка. З розповідей знаємо, що частково від рук нацистів згорів і Нетішин. Це трапилося в ніч з 6 на 7 січня 1944 р., майже напередодні визволення. Нагадаю, що Нетішин, а також і Старий Кривин визволили 18 січня, а Хмельниччину – 4 квітня 1944 р. Матеріальні збитки Нетішинського господарства за роки війни склали майже 6 млн карбованців за тогочасними цінами.

- Що вас найбільше вразило?

- Ілюзорна подвійна реальність. Дослідник, що вивчає події Другої світової

війни, априорі знає, що «його доба» наповнена боями, вибухами, ревом авіації, залпами артилерії, кулеметними чергами, зойками, плачем... Проте тогочасні численні документи, підшивки газет, що виходили, до прикладу, в Кам'янець-Подільській області («Подольнин», «Український голос», «Нова Шепетівщина»), своєрідно нівелюють таке налаштування. Якби не знати про жахливу дійсність, яка вирувала «по той бік шпальт», могло б, почасти, видатись, що все майже спокійно, життя прямує усталеним руслом.

- Які перспективи?

- На сьогодні в дослідженні та популяризації історії Другої світової війни на теренах нашого краю зроблено багато. І це не лише заслуга музею. Серед іншого хочу згадати про три важливі корпуси документів, опубліковані вже згаданим дослідником, кандидатом історичних наук В. Берковським – «Життя в окупації. Славута і Славутчина в 1941–1943 рр.» (2014), «Джерела до історії партизанського з'єднання ім. Ф.М. Михайлова» (2015) та «Націоналістичний рух опору на півночі Хмельниччини (1943–1948)» (2016, у співавторстві з В. Ковальчуком). Разом із тим, жодний фаховий історик ніколи не скаже, що, мовляв, усе, крапка, ту чи іншу проблему вичерпано і перспектив – жодних. Це стосується й історії наших теренів у воєнну добу. У когось у домашньому архіві зберігаються документи його родичів-солдатів, а хтось устиг записати на папір чи на плівку спогади ветерана... В історії кожна деталь – важлива. Видатний український учений Михайло Грушевський сказав колись: «Шматочок історії – це така рідкісна річ, що нею треба вельми дорожити». Кожний новий факт, документ, кожна родина світлина, пов'язана з тією добою – важлива. Отже, історик, краєзнавець, закінчивши чергове дослідження, ставить не одну, а три крапки... І продовжує пошук.

Спілкувався Олександр Шустерук

На знімку: Тарас Вихованець біля матеріалів майбутньої виставки

Фото Олександра Шустерука

ВІЙНА ДИТЯЧИМИ ОЧИМА

«У 1941 році ми жили на Славутчині. Мій старший брат Володя після трьох років служби в армії мав повернутися додому. Але війна змінила усі плани. До партизанів подався ще один брат – Василь. Майже зночі він прихитив додому, мати готувала їжу для партизанів. Коли німці окупували район, спалили на полях весь урожай, і у взимку у нас не було що їсти. Весна 42-го року була голодною. Залишилися лише лушпайки з картоплі. Ми брали їх, ставили на плиту, пекли і їли. Ходили на городи і збирали гнилу картоплю, мати з неї смажила картопляники, вони були такі гіркі, що цей смак пам'ятаю до сьогодні. Недалеко від нас у великому будинку жили німці, біля будинку була велика помийна яма. Ми лазили у ту яму, збирали те, що викидали німці. Якось есесівці зізнали усе село якраз біля тієї ями. Над нею висіли три вішалники: командир партизанського загону Михайлов і ще два партизани. Я хоч і малий був, але побаченого до

смерті не забуду. А німець оголосив: «Якщо хтось з вас носить партизанам харчі, то висітиме на шибениці, як ці троє». Так і поховали партизан у помийці. Й відтоді німці виставляли варту. Вони вилазили на церковну дзвіницю і дивилися, хто йде у ліс. Того доганяли і перевіряли, чи не несе людина часом партизанам їсти. Нарешті настав 1944 рік. Німці розуміли, що їм кінець. Втікаючи, вони спалювали будинки, кидали у криниці малих дітей. Якось, коли німці, відстрелюючись, відступали, я сидів на призьбі біля своєї хати. Враз мене ніби щось облекло... Підібрали мене наші санітари і відправили у госпіталь. З рани витягнули аж дванадцять осколків. Я, малий, лежав у госпіталі разом з радянськими воїнами. І тепер, через те дитяче поранення, маю статус інваліда Великої Вітчизняної війни другої групи».

Микола Шевчук, м. Городок

ПРОВОДИТИМУТЬСЯ СТІЛЕЦЬКІ ТРЕНУВАННЯ

На військовому стрільбищі військової частини 3043 будуть проводитись стрілецькі тренування та виконання вправ навчальних стрільб особовим складом військової частини 3043 зі штатної стрілецької зброї у наступні дні: 12, 13, 19, 20, 26, 27 травня 2021 року з 08.00 до 15.00; 19, 26 травня 2021 року з 19.00 до 23.00.

Безпосередньо перед проведенням занять та стрільб територія стрільбища та прилегла місцевість силами особового складу військової частини буде перевірена на предмет відсутності сторонніх осіб, тварин та транспортних засобів тощо. На час проведення занять та стрільб, будуть виставлені пости оточення, з метою блокування несанкціонованого доступу до місця проведення стрільб, а також для спостереження за прилеглою територією.

Відбудеться перевірка систем оповіщення

12 травня 2021 року відповідно до «Плану основних заходів цивільного захисту територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Хмельницької області у 2021 році», відбудеться комплексна перевірка системи оповіщення «Сигнал-ВО» з подачею всіх команд.

Перевірятиметься і система оповіщення Хмельницької АЕС з практичним включенням сирен на промисловому майданчику ХАЕС, а також в м.Нетішин, с.Комарівка, с.Полянь Шепетівського району. Перевірка триватиме з 11.00 до 12.00 год.

Перевірка спеціальної системи оповіщення промислового майданчика та 5-км зони ВП ХАЕС проводиться щоквартально.

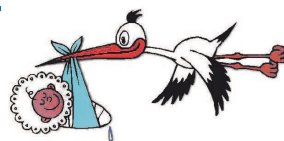
ПОПОВНЕННЯ

З 29 квітня по 6 травня 2021 року в акушерському відділенні Нетішина народилося 5 немовлят: 2 дівчинки і 3 хлопчики. Нетішинських немовлят цього разу: 3: 1 дівчинка і 2 хлопчики. Мамою найбільшої новонародженої дитини стала нетішинка Лілія Сергіїв-

на Шевчук. Її синочок народився вагою 3730 г при зрості 53 см.

Щиро вітаємо батьків з поповненням у сім'ю.

Дані на 9 годину 6 травня 2021 року.

Перспектива

Розповсюджується безкоштовно

30100, Хмельницька обл., м.Нетішин, вул. Лісова, 6, редакція. Головний редактор В.П.Гусаров, тел.: 6-37-84
Тел.: редактор 6-37-85; кор-т: 6-37-86; www.xaes.org.ua; E-mail:gusarov.viktor@khnp.atom.gov.ua

Засновник - адміністрація і трудовий колектив Хмельницької атомної електростанції

Зам. 1111. Тираж 1000 екз. Обсяг 1 д.а. Набір і текстові діапозитиви виготовлені у ДОД ЦГЗ ХАЕС.
Віддруковано «ТОВ «МЕГА-ПОЛІГРАФ», м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14. Свідоцтво про реєстрацію серії ХЦ № 200 від 25 жовтня 1994р.